

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında
İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No — 87

HAYAT

Fiati her yerde 15 kuruş
seneliği, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Ecnebi Memleketlere 7,5 Dollar)
Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

— NIETZSCHE —

Cilt: V

Ankara, 2 Mayıs, 1929

Sayı: 127

Çocuk Haftası

23 nisan salı günü başlayan çocuk haftası bugünlerde nihayet buldu. Yavrularımız gene, kafalar neşe ve şetaret içinde geçen bu yedi günün tatlı hatıralarile dolu, derslerine ve annelerinin kucaklarına döndüler. Ve teşyi ettiğimiz bu bir haftalık çocuklar bayramını gelecek sene bu günlerde tekrar ederken bugünün çocukları hayatlarına bir senenin tecrübelerini ve bilgilerini katmış, bir senelik tahassürün verdiği heyecan ve hararetle daha olgunlaşmış olarak karşımıza çıkacaklardır.

Bana dünyada en fena ve en iyi şey nedir diye sorsalar tereddüt etmeden derhal cevap verirdim: İtiyat. Bir haftadır küçüklerimizin etrafımızda hoplayıp zıplamalarına mes'ut ve pürneşe görmelerine alışmıştık. Ve geçen gün bir ocağı idare eden bir çocuktan, muhteren bir Türk evlâdından bir davetiye aldığım zaman kendimi istikbalin büyük bir mahkemesi karşısına çağırılan bir maznun kadar şaşırılmış ve hürmetkâr buldum. Bu gün ise ellerinde kitap ve çantalarla mekteplerine giden ciddî tavurlu çocuklar kafilesile karşılaştığım zaman onların bayramlarını kısaltan ve neşelerini bozan bir cemiyetin ferdi gibi bir köşeye sinmek istedim. Bir haftadır çocuk sevinç ve gürültüsünün doldurduğu kasabalarımız ve şehirlerimiz şimdi şen sakinlerinin küsüp gittiği metruk bir şehir manzarası gör-

teriyor. Ne yazık ki her bayram gibi çocukların bayramı da çok, çok kısa oldu.. Çocuğu ve çocukluğu sevmeyen kimse tasavvur edemiyorum. Çok ıstırap çeken Türk milletinin, çocuklarına karşı duyduğu muhabbet ise bütün istikbale ait ümit ve tasavvurlarının inzıamamile payansız bir aşk halinde tezahür ediyor. Bir garp mütefekkeri bu hissimizi şöyle tahlil etmişti: Bir çocuğa yaklaştığım zaman iki hisle karşılaşırım. Hali için şefkat duygusu, istikbali için de hürmet duyguları..

Bu günün küçükleri olan yarınki türk nesli hakkında bizim duygularımız ise hâl ve istikbali de aşan ebedî bir hürmet ve muhabbettir. Onların kalplerimizde yarattığı büyük sevgi ve saygının yardımıyledir ki asırların yükünü omuzlarımızda gülererek taşıyoruz, onların yarınını aydınlatmak için bu günün gündüzlerini gece yapıyoruz.

Vatanın ücra bir köşesinde çalışan genç muallimler, tarlasında çifti çubuğuyle meşgul köylüler, büyük inkilâp için her sahada kendini feda eden gençlerin hepsi ona temiz ve lekesiz bir atla feyizdar bir vatan, parlak bir istikbal bırakmak için bir insanın yapabileceği işlerin hepsini yaptılar. Türk milletinin feda ettiği bir çok şeyleri yarınki neslin faizleriyle iade edeceği hakkındaki ümitlerimizden bir an olsun şüphe etseydik ümitsizliğin en müthiş uçurumlarına düşüp kaldık. Nasıl

sağlam binalar sağlam topraklar üstünde kurulursa vatan ve millet denilen büyük mefkûrelerimizin de tahakkuk sahaları çocuk kalbi türk çocuğunun vicdanıdır. Onun içindir ki çocuklarımızın yetiştirilmesi için sarfedilen her şeyimiz sarfiyatımızın ve fedakârlıklarımızın en yerinde olanıdır.

Bu bir hafta zarfında matburatımız, Türk Ocakları, Himayei Etfal cemiyetleri, belediyeler ve muhtelif teşkilâtımız çocuğa ait türlü faaliyetlerle yakından alâkadar oldular. Bütün bu faaliyetlerin gayesi çocukluk denilen, uzviyeti ve ruhiyeti itibarile bizden büsbütün ayrı bir âlem teşkil eden yeni bir dünyaya, memleketin dikkatini çevirmek, onu tetkike muhtaç bir madde gibi müşahede ve tahlillerimize arzettir.

Ortazaman çocukluğu beşeriyet için baş belâsı olan tufeylî bir zaman, çocuğu da ezilmeğe ve kahredilmeğe lâyık bir şeytan telâkki ederdi, zamanımız ise çocukluğu hürmete, tepcile lâyık mukaddes bir mahlûk olarak tanır. Bız buna ilâve idiyoruz: çocukluğa ait bütün faaliyet ve teşkilâtın mihveri de çocuk olmalıdır.

Bize çocuk haftasını hazırlayan yavrularımız için duyduğumuz sevgilerin tezahürüne meydan veren Himayei Etfal Cemiyeti ile kıymetli reislerine teşekkür ederken gelecek sene bu haftanın daha esaslı, daha ilmî ve deha etraflı bir şekilde tes'it edilmesi temennisini tekrar ediyoruz.

H. M.

MUSİKİŞİNAS YETİŞMEK

Cihan dahilerinin eserlerini, tahsil ve muasır musiki fenninin vasıtaları ile bir “türk beste mektebi,, kurmak ihtiyaçlarını duyduğumuz günlerdenberi, garpli musikişinasların müadillerini yetiştirmek zaruretine de boyun eğdik: Musiki için de garba talebeler göndermemiz, ve konservatuvarlar açmaktaki isticimiz bunun başlıca delilleridirler. İşte, bugünkü makalemizi, bu yeni yolda muvaffak olmağı dileyen gençlere ithaf ediyoruz.

Memleketimize garp musikisi gireli 100 sene olduğu halde, garp-taki musikişinaslara yâni, bestekârlara, virtüozlara, mugannilere. ilh., — her itibarla muadil sanat-kârlara el'an malik olamadık, istisnalar ise pek nadirdir; bunun sebebi ne olabilir?

Spekülasyoncu alimlerimizden sorarsanız sebep “garbın musiki vasıtalarına uzvî teşekkülâtımızın, kulaklarımızın işitme merkezlerinin yabancılığı,, ise de, bu kadar yanlış bir faraziye—bir çok genç istidatları (maalesef) — er geç inkirâza mahkûmdur.

Hakikî sebep, yeni musikişinaslık yolunda çalışmaya başlayanlar üzerinde maziden gelen bazı “itiyatlar,,ın, “görenek,, tahrikile yaptığı gayri şuuri tesirlerdir: yeni musikişinaslarımız, gerçi eskilerin yolunda çalışmıyorlarsa da, gayri şuuri, ve hatta bazan şuuri bir tarzda — onların “çalışma tarzlarını,, taklitten bir türlü kurtulamıyorlar.

Şark musikişinaslarının “çalışma tarzı,, şu idi: “bestekâr,, olmak isteyen bir kimse, usulleri vurmağı ve makamların seyrlerini öğrendikten sonra, derhal bellediği eserlerin tesirleri altında eser tecrübeleri yapmaya başlardı. Sazende yetişecekler de, ilk parmak, mızrap ve yay hareketlerini öğrendikten sonra — vakit buldukça — eserler geçmeğe çalışır, fasıllara girip tanınmış sazendeleri dinleyerek üslup kazanmaya çalışırlardı. Fakat, bütün

bu fasıllar ve âlemler, tamamen eglenceli bir şekilde geçerdi; Munhasıran çalışmak maksadile musiki yapmak nadirattandı. Sâniyen, her yaşta işe başlayanlar arasında muvaffak olanlar görülürdü. Bir saz talebesi, “usta,, sı yanında bir seneden fazla kalamaz, bu müddet zarfında muvaffak olamayanlar ise, kabahatı “batı mizac,, larında arayacaklarına, “istidatsızlık,, larına hükûm edip işten el çekiverirlerdi. Şark musikilerinde (notadan çalmak) pek yeni bir şey olduğundan, vaktile, “eser geçmek,, maksadile senelerce üstâde devam âdeti filhakkâ var idise de, bu taktirde de talebe, yalnız hocası yanındaki ders saatlarında diz döğüp, (yevmi temrinler) i kat'iyen bilmezdi. Hülâsa, şark musikilerinde (çalışma tarzı) nın esası; rahatlık, zahmet çekmemek, hatta biraz da “keyf,, tir! Sazendelerimizden sorunuz, “bâzan haftalar olur ki sazlarımızı elimize bile almayız,, cevabını verirler. Şarkta, (şâir) ile (musikişinas) arasında “çalışma,, tarzı itibarile hiç bir fark yoktur.

İşte, yeni musiki şubelerinde muvaffak olmak isteyen gençlerimizde, bu tarz çalışma görenekleri ile hareket ettikleri içindir ki gayelerine varamıyorlar; ve bu suretle muvaffak olamamış müteşebbisler, mürûruzamanla, etrafa zehirler saçan üç tufeyli zümre teşkil ediyorlar:

1. — Bir şey yapamadığını tefrik liyakatını olsun göstererek işten el çekenler ki bunların yalnız bir noktada ahara zararı dokunmaktadır: musikin (saz çalmak) sahalarında bile muvaffak olunmak için, “dehâ,, ya lüzum olduğunu, bu hassa(?) dan mahrum olanların kendileri gibi kat'iyen hiç bir şey yapamayacaklarını iddia ederler!

2. — Hafıza ve sür'ati intikal gibi bazı dimağı melekelerinin pek sağlam olması sayesinde az bir zamanda biraz (solfeje),(harmonie),

(piyano) öğrenip, tek tük konser ve gramofon dinleyebilenler zümresi dir: evvelkinin tamamen zıddı olan bu zümre mensupları ise, bilâistisna dahiler gibi geçerler!!! Bu zümrenin “virtüöz,, geçinenleri de vardır. Kendilerini beyenmiş ve ukalâdırlar.

3. — Üçüncü zümre ise, pek az muvaffak olup “bililtizam bukadarla iktifa ettiklerini!,, söylerler: maksatları mektep musikisi gibi basit parçalar bestelemek, veya kolay müsikiler çalmak olduğunu söylerler. Bu da yanlış bir düşüncedir; çünkü basiti yazup çalabilmek için de çok kuvvetli olmak lâzımdır! Çocukca konserlere yol açarlar.

Yeni musiki fenni sahasında muvaffakiyete yüzde doksan yaklaşılabilenin yegâne âmili, “çok,, ve “sistematik bir tarzda,, ve “eyi hocalardan,, “eyi şartlar içinde,, vasatî (on sene) çalışmaktır.. Saz çalacakların, muhakkak bir surette el mafsallarının körpe bulunduğu bir sinde, yani 8-9 yaşlarında işe başlamaları da bir okadar elzemdir. Şu halde, ebeveynlere, ve mektep musiki muallimlerine pek büyük mes'uliyetler düşmektedir. Bestekârlık yapacaklar, pek ciddi saz ve kulak terbiyeleri evvelden hazırlanmış olmak şartile 30 yaşlarından sonra da (armonie), (Contrepoint), ilh., dersleri almağa başlayabilirler.

Eski avrupa musiki tarihleri, bestekârlardan (Bach), (Schubert), ve virtüozlardan (Polinsky) gibi bazı dahileri, “autodidacte,, yani “kendi kendine yetişmiş,, olarak tavsif ettisede, yeni tetkikler, bu acele hükümleri-yavaş yavaş düzeltmektedir.

Gelecek makalede, bu mevzu ile alâkadar diger umumî düşünceleri yazacağız.

Köse Mihal zâde
Mahmut Ragıp